

Fejzulah Hadžibajrić

OMER LUTFIJIN TAHMIS NA BOŠNJAKOVU KASIDU O FUSUSUL-HIKEMU

Jednog dana, tragajući za nekim bibliotečkim podatkom, prelistavao sam Katalog rukopisa Gazi Husrevbegove biblioteke. Za oko mi je zapeo listić R—4396, Tahmis Hadži Omer Lutfi efendije iz Prizrena na Kasidu Abdulah efendije Bošnjaka o Šejh Ekberovom Fususul-Hikemu. Listić je ispunio vrijedni i marljivi bivši bibliotekar prof. Muhammed ef. Pašić. Rukopis je poklonio GHB u Sarajevu Salih Čavoli iz Prizrena 1957. godine.

Kroz nekoliko minuta rukopis je bio u mojim rukama. Dvije đačke teke za pisanje, obične veličine, prišivene jedna za drugu, u mekanim žutim koricama sa naslovom Edebijjat. Na 3. nenumerisanom listu, poslije znaka invokacije, napisano je sedam redaka turskog teksta, u kome se kaže, da Gazi Husrevbegova biblioteka (kutubhana) svakako ima poznati spjev (Kasidu) Abdulah ef. Bosnevi (Bošnjaka) i Gazele od Hersegli Arif Hikmet bega (Rizvanbegović iz Stoca u Hercegovini). Međutim, hadži Omer Lutfi, ef. iz Prizrena ispjevao je i napisao Tahmis na oba gornja spjeva, kojih nema u GH biblioteci, pa se ovaj prepis šalje na poklon (hedijje). Iza turskog teksta arapskim slovima, napisano je latinicom u tri retka: Salih Čavoli, 13. VII 1957., Prizren.

Tahmis na Bošnjakovu kasidu je napisan na stranicama 1-27, a Tahmis na Arif Hikmet begove Gazele na str. 28-123. Naime, Bošnjakova kasida ima 105 punih stihova (210 distihova, bejtova), a gazele broje 510 bejtova (255 punih stihova).

Tahmis znači dopunjavanje dvaju tuđih sa tri svoja stiha (bejta). Tri nova bejta mogu se dodati pred dva osnovna, a mogu i između njih (Tahmisi mur'arraf). To je velika pjesnička vještina, i zove se "kujundžiluk pjesništva".

U Tahmisima hadži Omer Lutfi ef. dodatak je pred osnovnim stihovima, u Kasidi 315, a u Gazelima 765 bejtova.

Dr Nimetullah Hafiz, docent Filozofskog fakulteta u Prištini, u časopisu "Sesler" (god. VI br. 60, 1971., Priština), izdao je obimniji rad na turskom jeziku pod naslovom "Prizrenli Şeyh Hacı Omer Lütfi ve onun Edebi Yapıtları". Tamo se kaže da je Omer Lütfi rođen u Prizrenu 13. I 1870. u porodici Pačarizi. Otac mu je bio imam Mustafa ef., a djed mu je doselio iz sela Rapče-Gorane gdje se govori srpskohrvatski. U Prizrenu je završio mektebi-iltidaiju i Ruđiju. Godine 1887. otišao je u Carigrad sa željom da se upiše u vojnu školu. U tome nije uspio, pa se po nagovoru svoga starijeg brata Mehmed Alije i još dvojice Prizrenčana Ekrem ef. i Rustem ef. Spote, upisao u Sultan Fatihovu medresu. Godine 1892. bio je u Prizrenu, i u Đakovici primio Melamijski tarikatu. Vratio se u Istambul i nastavio školovanje. Njegov brat Mehmed Alija vratio se 1901. u Prizren, a Omer je otišao u Kairo da na El-Azharu usavrši arapski jezik. Odlično je poznao turski, perzijski i arapski jezik. Godine 1902. bio je na hadžiluku, a onda u Sudanu. Osmog marta 1905. vratio se u Prizren. Na putu je saznao da mu je umro brat Mehmed Alija.

Iako je svoju prvu pjesmu sastavio u pohvalu sultana Abdul-Hamida (1892) već 1893. god. postao je simpatizer i pristaša mladoturaka. 1907. bio je izabran za predsjednika Kluba mladoturaka u Prizrenu (İttihad ve Terekki — Jedinstvo i napredak). Na poziv Tale at paše putovao je 1911. u Jemenu bio je u Sudanu i na Kritu. 1912. u toku Balkanskog rata Turska je izgubila Prizren. Na izborima 1920. godine hadži Omer Lütfi je agitirao i glasao za socijaliste i komuniste pa je u očima vlasti postao nepoćudan te su ga uhodili i pratili. Bio je pozivan i na saslušanja.

Povukao se u Melamijsku tekiju i predao književnom radu. Njegov književni rad dr Hafiz klasificira u šest grupa: dječija književnost, istorija, tesavvuf, politika, prosvjeta i divansko pjesništvo. Navedeno je 59 radova sa potrebnim bibliografskim podacima.

Dr Nimetullah Hafiz nije znao za hadži Omer Lütfijine Tahmise na Bošnjakovu Kasidu i Hersegli Arif Hikmet begove Gazele.

Şejh hadži Omer Lütfi efendija je umro u Prizrenu 25. oktobra 1928. godine. Bio je ukopan u Terzimahali, a kasnije prenesen u mezarluk Kuričešme ispod nogu Sofi Babe. U tim mezarlucima su ukopani njegov stariji drug iz Istambula hadži Rustem ef. Spota, poznati prizrenski muftija i njegov muhib (simpatizer) Hafiz Abdulah ef. Hizir-Telak, zamjenik reis-ul-uleme Jugoslavije.

Nekrolog o hadži hafiz Rustem Zihni ef. Sporti napisao je hafiz Abdulah Hizir (El-Hidaje, god. I br. 12, Sarajevo 1938), a nekrologe o Hafiz Abdulah ef. Hizru napisali su: F. Hadžibajrić (El-Hidaje, god. VI, br. 12, Sarajevo, 1943) i M. Traljić (Glasnik IVZ, br. 10, Sarajevo, 1943).

Hadži Omer Lütfi nije dolazio u Sarajevo, ali je imao vezu sa Sarajevom. U svome Divanu nekoliko stihova je posvetio hadži Mujagi Merhemiću, a u novini "Hak", koja je izlazila na turskom jeziku u Skoplju, ustao je u odbranu reis-ul-uleme Čauševića kad je napadan zbog naprednijeg gledanja na neka muslimanska pitanja.

Preko Derviš ef. Korkuta ponuđen je 1946. g. Gazi Husrevbegovoj biblioteci na otkup Omer Lütfijin Divan. Biblioteka nije imala sredstava i Divan je vraćen. Kod pretovara pošte se zagubio i Korkut se dobro zabrinuo. Divan se greškom našao u Beogradu, i sva sreća da je dospio do akademika, prof. dr Fehima Bajiaktarevića. Otkupila ga je Srpska akademija nauka i umjetnosti.

vu sofru) to su dvije gazeli pjesme međusobno povezane (Terdži-i Bend) koje su izrekli jedan drugom hadži Omer Lutfi i Hadži Selim Sami (Vučitrn), jezikom tesavvufa, u skopskim listovima "Hak" i "Išik".

Bezmi Elest je susret ljudskih duša u Prapočetku (Ezel) kad su počašćene pićem ljubavi iz čaša na kojima je pisalo "Elestu birabbikum" (Jesam li Ja vaš Stvoritelj). Na toj Prvoj sofru duše su se grupisale prema sposobnosti i podobnosti Ist'idad i Kabilij-jet), i to se kasnije manifestira u životu.

U bibliografiji dr Hafiz ne spominje pisanje hadži Omer Lutfije u listu Hak.

Jedan događaj, kome je bio svjedok Hafiz Abdulah ef. Hizr kod hadži Omer Lutfi ef. na smrtnoj postelji, otkriva nam stepen njegovog duhovnog uspona.

Socijalističko društvo Kosova odalo je priznanje hadži Omer Lutfi efendiji za njegov društveni rad. Proglašen je narodnim herojem, a jedna škola i jedna ulica nose njegovo ime.

U današnje doba, u vremenu nauke, tehnike i progresa, prevod Tahmisa na Bošnjakovu tesavvufsko-tarikatsku poemu nije aktuelan. I tesavvuf i turski jezik kod nas u Bosni postaju istorija, ali, istorija se piše. Ovo je stota godina od Berlinskog kongresa (1878). I naša islamska zajednica prelazi u ruke novih mladih generacija školovanih na islamskim univerzitetima u arapskim zemljama, a otvorili smo i Islamski teološki fakultet u Sarajevu. Ali, Abdulah efendija Bošnjak, naš prvenac u tesavvufu, duži nas da se prevede i Tahmis na njegovu Kasidu u Fususul-Hikemu. I to će biti prilog istoriji tesavvufa.

Prevod Tahmisa na Gazele Arif Hikmet bega ostavljam drugima. Napominjem da je moj prevod Tahmisa suhoparan u odnosu na osmansko-turski jezik i tesavvufski stil originala.

TAHMIS

- 1 *Iz velike bašče ugodan lahor obuhvatio je svemir,
širinom prostora poljane mogućeg prosuo se dar,
Iz Skrivenih riznica pojaviše se pokloni i dobrote.
"Iz "Identiteta Bića", "Dahovi Milostivog" pustiše jedan dašak,
"More Slavija" izbacila na obalu jedan dragulj znanja".*
- 2 *Kakve je sve dragulje prosuo na svijet iz Riznice jedinstva,
Svo mnoštvo (Kesret) postalo je cvijetni pašnjak svjetla Jedinstva,
More božanstva razlilo je po vremenu bisere mudrosti.
"Divan li je ocean čija dubina nema dna,
Divno li je more "On je Istina" bez početka i kraja".*
- 3 *Sve u svemu nadahnjuje se dahovima mudrosti,
Krasno li je to more, od kog se svakog časa svemir nadahnjuje,
Znaj, iz Riznice značenja i čovjekovo srce prima darove.
"Iz rose morskih talasa sve dobi svoj dar,
Kad valovi Oceana zapljusnuše morsku obalu".*

*u sjaju svjetla duše treba da težiš znanju i mudrosti,
Žudnja prema Svevišnjem treba da osvjetli tminu prirode.
"Ako te vuče želja za Jedinštvom iz Mnoštva,
Poslušaj, da ti kažem stazu toga puta".*

- 5 *Car je dao Svemiru mnogo časti i mnogo sreća,
Prosulo se biserje mudrosti i otvorile se kapije dobara,
Svjetlo znanja obasjalo je Mjesto izvora znanja.
"Radi predočenja Skrivenih riznica, kad Bog otvori kapiju,
On prvo stvori Svijet, a poslije čovjeka".*
- 6 *Od meleka još više uzdiže čovjeka,
Njegovo čisto srce učinio je morem čistoće,
Nad sve stvoreno, eto, pogledaj, uzdignu čovjeka!
"Od ljudskog roda odabra poslanike — pejgambere,
i svakom napose pokloni naročiti dar".*
- 7 *Iz Ahmedovog svjetla stvorio je tajnu Amal-Arš,
Od Cara časnih prosuo je na svijet dragulje mudrosti,
Iz Riznice vječnosti izvadio je i dragulj: Dušu-Duša.
"Dar svakog pejgambera je iz Muhammedova duha,
ali drugačiji nazivi tih dragulja iziskuju i drugačije pravce".*
- 8 *Ko je Šejhi-Ekber, najznačajnija ptica svijeta,
Ko je Šejhi-Ekber, najčasnija ptica,
Ko je Šejhi-Ekber, najveći evlija.
"Posljednji veliki evlija, anka ptica zapada, Šejhi-Ekber,
Svjetlo žarkog sunca, Istina sa Istoka".*
- 9 *On je duhovna riznica mudrosti, znanja i užitka,
jedinac biser postojanja tajne Jedinštva Ama-a,
On je otkrivač riznice tajne "Naučio je sva imena".
"Donese u Fususu mudre izreke užitaka, darove pejgamberima,
koji iz Ahmedova (Muhammedova) izvora uzimaju vodu (bitak, postanak)".*
- 10 *Iz onog svijetlog srca pojavile su se riznice spoznaja,
tako su dobili svjetlo Sunce, zvijezde i munje,
On je osnovni bitak (Hejula), od njega su nastali ljudi.
"Pojedini pejgamberi predstavljaju snage iz Muhammedova duhovnog lika,
slično, kao što čovječije tijelo okuplja ljudske tjelesne snage".*
- 11 *Svaka stvar nosi u sebi znak koji upućuje da ima Bog,
u Božjoj riznici svak je našao drugačiji dragulj,
kad sve ovo razmisliš, svaka čestica ima drugačiji značaj.
"Ta svaka duhovna snaga predstavlja jednu savršenost,
a te sve savršenosti potječu iz Skupa jedinica "Džem'i-ferdani)".*

*zvijezdama daje svjetlo sjaj Božje vječne ljubavi,
a ti čuj taj istiniti govor, upamti ga i drži (čuvaj).
"Svi pejgamberi su pojedine pojave savršenstva iz Skupa Bića,
Oni su poput stepenica koje su povezane u Skupu razlika (Džem'i-furkan)".*

- 13 *U Ružičnjaku Jedinstva, Muhamed je najskuplja ruža,
on je u prahu istine dragocjeni slavuj koji govori,
on je napitak zaljubljenih koji ih zanosi.
"Za savršenstva "Skupa Bića" potpuni model je Muhamed,
njegov značaj je, dakle, pokazivanje stupnjeva tih savršenstava".*
- 14 *Tajna Ahmeda (Muhameda) nijednog se časa ne odvaja od Jedinog,
jer je postao pere svjetla Božjeg Bića i iz njega kapaju značenja,
Zapravo, njegov čisti lik posta majdan stvari.
"Muhamedova duša okuplja duše svih pejgambera,
On je osnovni početak i kamen temeljac postojanja".*
- 15 *On, sušta milost Milostivog, zar nije duša obaju svjetova,
On je sastav koji spaja darove dvaju oceana,
postao je veliki vezir u dvorima (sarajima) vlasti.
"Skup skupova i Stupanj od dva luka je taj lik,
te uvjet i dio visokih pejgamberskih užitaka".*
- 16 *Nek' teče u srca sadržaj Objave, taj Kevser značenja,
i nek ga natopi kao što rijeka Nil natopi Misir,
a nek ovu dušu podigne melek Džebrael do prijestolja Istine.
"Sa savršenstvima pejgambera treba i sebe usavršavati,
pa da iz Muhammedova skupa uspiješ dobiti od Boga dar".*
- 17 *Ko bude na ovom putu čist kao Adem,
takav je dostojan da bude častan sin našeg praoca.
Znaj, koji je "podučen Imenima" taj neće ostati u tmini i sumnji...
"Eto, kao prvo, otac Adem znao je sva imena,
a ti si sin, pa budi mu nasljednik, dušo očeva".*
- 18 *Ako si pravi sin, uspješćeš dostići tajnu,
trudi se da stekneš spoznaje na ovom svijetu, jer to je skupocjeno blago,
shvati tajnu; udahnuo sam čovjeku dušu, šta je to.
"Zatim, ako u tebi imadne ćelija Šitova znanja,
bez sumnje moći ćeš nadahnjivati duhovno zamrla srca".*
- 19 *U Moru Istina na brodu šeriata (zakona),
izađi na pučinu da nađeš spas kao Nuh
i gledaj na tom Oceanu ronioce i plivače.
"U slavljenju Boga, odričući Mu sve nedostatke, ako budeš kao Nuh,
ne može ti naškoditi ni potop, od onih koji Bogu prisposobljavaju lik".*

*ako pomoću Božjom naučiš (saznaš) istine znanja,
ti ćeš nadvisiti anđele, premda si čovjek.
"U blaženstvima ako se uzdigneš do neba kao Idris,
bićeš na vrhu svetosti i sjati kao žarko sunce".*

- 21 *Ako svoju dušu pokloniš (predaš) Gospodaru Bogu,
vidjećeš Božje svjetlo i u vatri, kao Ibrahim,
i u Bejti Mamuru (Čabi meleka) obući ćeš svečani ogrtač.
"Kao Halila (Ibrahima) ako te svjetlo Jedinstva pripremi (odgoji)
da si imam, staviće ti se na glavu kruna od svjetla".*
- 22 *Ako budeš upoznat s tajnama iz Riznice i kažu ti se,
toga časa saznaćeš šta je "Apsolutno Biće",
ko je nestao u Božjem postojanju, spoznaše, da postoji u Istini.
"Ako budeš pokoran Istinitom, onako istinski kao Ishak,
postaće ti vrlo jasna tajna kurbana, u stvari približavanja Bogu ".*
- 23 *Nek' iz tvog srca sijevaju iskrice svjetla "Lailahe illellah",
nek' ti se duša uzdigne iz nizina na krilima kao Džibril,
i stići ćeš do tajne Miradža, staviće ti krunu na glavu.
"Uzdigni se na visok stupanj kao Ismail,
da pred Božjim prijestoljem nađeš počast i zadovoljenje".*
- 24 *Ako se oslobodiš strasti ovoga samostana punog kipova (tijelo)
u bašči "Irfan" (Spoznaje) imaćeš krasan vidikovac,
Božji milodari i ruže nisu rastavili od duše (na tom su stepenu).
"U duhovnosti, kad tvoje oko ne bude vidjelo drugo (osim Njega)
osjetićeš vjetar Milostivog kao starac iz Ken'ana (Jakub)".*
- 25 *Ljubav u srcu usmjeri na Božju ljepotu i savršenstvo,
jer ljubav je svjetlo, a tminu i sumnje izbaci iz srca,
maštom i mislima ureži savršenost spoznaje Boga.
"Izvadi srce iz jame prirode, kao Jusuf,
od misirskog ropčeta ti ćeš postati sultan svjetla".*
- 26 *Ako tvoje oko uz Božju svjetlost mogne istinski gledati,
i ako u tvom srcu utone svako mnoštvo i osjetiš užitak Istine,
u blistajima čistoće srca ukazaće ti se jasnoća Jedinstva.
"Ako ti bude predočeno Jedinstvo onako kao Hudu,*
- 27 *Ako darovano svjetlo Istinitog bude plamsalo u srcu,
naći ćeš češmu vode života u tmini tijela,
srce će ti oživjeti udisajima tajni Istine .
"Na stupnju otvaranja (osvajanja) i u tebe kao kod Saliha,
ako budu angažovane snage i trud, prestignućeš sve karavane".*

*biće ti na dohvat ruke riznica Božjih darova,
zastori tmine nefsa pretaće biti koprena očima srca.
"Kao kod Šuajba, ako ti budu srčane spoznaje,
vaganje poslova biće ti pravično i po količini i po zapremini".*

- 29 *Jular tijela i duše nek ti je uvijek vezan za Stvoritelja,
nutrinu srca neka ti ne dodiruju misli u kojima ima prljavštine,
uvjet je da je nutrina čista, pa da se pojave darovi Božji.
"Zbog nemoći da ti spriječiš zlo ako se obratiš Bogu,
bićeš kao Luť, nosilac slike moći i izvor spoznaje".*
- 30 *Znaj da je vječni život predaja duše Bogu,
eto takav je stav ljudi od Istine na ovom svijetu,
samo tako saliku (dervišu) priliči da mu se u tom času digne zastor sa tajni.
"Ako o Sudbini budeš upoznat kao Uzejr,
tjelesnu smrt ćeš sam htjeti i gledati je s užitkom".*
- 31 *Ako istisneš iz svojih prsa (srca) sve djavolske misli,
tada će tvoje srce moći osjetiti svetosti Duha,
saznaćeš šta su Isatovi dahovi i šta je spoznaja.
"Ako se u tvom srcu pojavi Mesihova (Isa) tajna i dahovi,
uzdignućeš se na nebo i proći zvijezdu Veneru".*
- 32 *Postići ćeš najveći stupanj kod svoga Gospodara,
a u tako visokoj Čabi nije ni ovosvjetski car careva,
to carstvo ti neće oduzeti Darovatelj doklegod ti je srce na Njegovoj kapiji.
"Ako u tvom srcu zablista mudrost milosti,
pokorni će biti tvojim zapovijedima i carevi kao Sulejman".*
- 33 *Ako ti srce ne bude pod pritiskom sumnje: jest-nije,
otvoriće se vrata želja i pokazati svjetlo iz riznice darova,
božje ime Vedud (Ljubav) obužeće i prožeti srce tvoje.
"U poznavanju sudova o postojanju, ako budeš sudrug Davudu,
svakog časa će ti na uho dopirati pjev ptica stvarnih istina".*
- 34 *Kad se iz srca očisti mnoštvo, postaće čisto kao More Jedinstva,
nametljivi djavo neće naći puta u takvo srce,
darovi Gospodara ljudi počnu navirati u srcu kao Kevser vrelo.
"U unutrini ribe prirode, ako budeš disao kao Junus,
naći ćeš zanosan užitak i sve crne brige će ti otpasti".*
- 35 *Nepažnjom, želje iščezavaju ispred očiju, izgube se,
zaljubljenima je želja da ih susreću belaji (tegobe),
velikani srca i u belajima vide dobrote Stvoritelja.
"Ako žudiš za mudrošću skrivenosti (Gajb) posmatraj strpljivost Ejjubovu,
jer sa strpljenjem bolna srca nalaze sebi lijek".*

*i tom ogledalu Božjem (srcu) dadneš sjaj svjetla bogobojažnosti,
vidjećeš kako na put strahovanja dolazi svjetlo želja.
"Do veličine ako se uspneš kao Jahja,
Zrake ljepote spržiće sve niti mogućeg sputavanja".*

- 37 *Ako budeš spominjao (slavio) Božje ime, postaćeš pribran (makbul)
kod Stvoritelja,
putem pokornosti Bogu i ibadetom, trudi se i postani odabrani rob,
okreni se mihrabu srca i nađi tamo darove Božje.
"Ako nađeš put do stupnja odakle se upravlja, kao Zekerija,
vidjećeš na karti moći ove zemaljske prolaznosti".*
- 38 *Budi čovjek koji osjeća prisutnost Božju,
pa da te Gospodar ljudi dovede do stupnja duše,
i naći ćeš bezbroj darova Božjih koji se ne mogu ni s čim porediti.
"U finoći ophođenja ako budeš drug Il-jasu,
i ljudi duha i ljudi tijela voljeće drugovanje s tobom".*
- 39 *Ako istinski želiš da nađeš u srcu duhovni užitak
i da saznaš darove Božje dobrote i Božjeg slavlja,
duša će ti postati prožeta Božanskim svjetlom".
"U Istini ljepote jedinstva naći ćeš užitak dobročinstva,
Ako imadneš Lukmanov užitak mudrog predočavanja".*
- 40 *Ako u tvom srcu bude rastao užitak Istine iz dana u dan,
tvoja nutrina postajaće sve punija (nabijenija) svjetla Milosti Božje,
bićeš onaj kojeg će slijediti ljudi u klanjanju Bogu.
"U tajnama starješinstva ako budeš skriveni Harun,
tvoje zastupstvo mirisaće ljudima kao duša".*
- 41 *Ako nađeš želju duše, osjetić ćeš duhovni užitak,
sijevnuće ti varnice i zasjaće svjetlosti božanskih pojava,
vidjećeš Svjetlo Istine, ukazaće ti se Sinaj svemira.
"Srce će se utopiti i nestati u moru svjetla,
ako mu snage bude čuvao pastir kao Musa".*
- 42 *Ako kuću srca očistiš (od drugog osim Boga), užitak spoznaje Boga
postaće imetak,
toga časa Bog će ti pokazati kakav je Berzah,
vidjećeš kako dženetske hurije iskazuju počast srcu tvom.
"Ako ti srce bude prazno od drugog kao kod Halida,
tebi će se ljudi obraćati i činićeš im svako dobro".*
- 43 *Kad se iznenada otvori česma na Riznici značenja,
vidjećeš u Ahmedovoj tajni šta je to Najviši cilj (Maksadi Aksa),
tada će na nebu zasjati tajna "Ev edna" — "Još i bliže".*

rodiće ti se iz Muhammedova duha jedna skrivena tajna".

- 44 *Kad odbaciš iz duše svijet i sve svjetsko,
u tom času stići će Refref i dići te do Kabe Kavsejna,
tada će ti Bog predočiti tajne Svoje Mabejne (Carski dvorci).
"Zbriši konture određenosti, nek ih nema, nek ne ostane bitak,
iz identiteta Bića da se pokaže Džem-i Hakkani (Stvarni skup)"*
- 45 *Na Mekami Džem-u, kad dopreš do kuta Najsakrivenijoj
srce će ti uroniti i utonuti u more Božjih tajni,
i tada ćeš stići do "Dragulja tajnosti imena".
"Postaćeš savršeni model za sve slike imenima i atributima,
postići ćeš "Hazretul-Džem' — Uzvišeni skup" na kome nema odvajanja.."*
- 46 *Iznad svoda svemira postaviće se šator srcu,
vidjećeš i znaćeš šta je Sidrei Munteham,
u čistini Čabe Bića naći ćeš užitak bez kraja.
"Bićeš brana koja stoji između dva stupnja i sakuplja ih (Džem-ul-Džem-i),
jedan je skup gospodarski, a drugi je skup robovski".*
- 47 *Vidjećeš, uistinu, ko je sigurni Sudija u ovom vremenu,
bićeš zaprepašten dubinom tajne spoznaje Bića,
u Džennetu tajni bićeš pun blistavila,
"Sa prizorom takvog skupa nastaje stvar spoznaje (Marifet)
da iz Jedinstva izviru i teku darovi spoznaje i znanja".*
- 48 *Mudroslovlje Fususa postade srcima vrhunac značenja (Sidra),
učenjacima priliči reći za Fusus da je on Džennetul-Me'va,
da je zbirka Božjih imena i Defter znanja pejgambera.
"Možemo reći, da je po šemi ovih skupova sastavljen i Fusus,
da se prikaže proces kako je Istiniti stvorio svemir".*
- 49 *Svaki Dragi kamen Fass Tablica je jedne istine iz Velike knjige,
svaki naslov otvara po hiljadu pupoljaka iz Ružičnjaka značenja,
iz svakog Dragog kamena izvire hiljadu mudrosti iz Božje riznice.
"Iz Mora Milosti izljevaju se rijeke dragulja (Fass),
i svakog časa donose biserje njegovih istina".*
- 50 *Srca duhovno čistih osoba puna su sjaja Sunca Čistoće,
ona se utapaju u Vječnost i razdragano napajaju,
na Vrelu spoznaje (Kevseri'irfan) velikani utapaju svoju žeđ.
"Srca evlija su bazeni darova iz tih mora,*
- 51 *Srce će unići u dvorac tajni "Lahut",
Nezalice (džahil) ne može shvatiti išarete (znakove) tajnih darova,
ko zgreda (očisti) hrđu sa srca, taj će moći doseći tajne.*

da iz oblaka darova primi u sebe ta znanja i spoznaje".

- 52 *Utopljen u obilne darove Istinitog, dušom i tijelom,
zaslužuje da vidi djelovanje svakog Božjeg imena,
skriveno riznice Jedinstva biće mu osvijetljene sa svake strane.
"Na svaki dragulj ugravirano je njegovo značenje,
s oznakom da pripada Stupnju skupa Bića".*
- 53 *On (Fusus) je riznica talismana (tilsuma), kako da to shvatiš,
znaj, na njeg je stavio svoj pečat Sabihi Levak (počasni epitet Muhammeda a.s.)
ali, ako se pojavi čisto srce, na njemu će se pokazati bljesci.
"Ova znanja ne mogu pojmiti misli ljudi od prohtjeva,
do njih ne dopiru ni poimanja teoretika".*
- 54 *Onaj koji ostane u tmni gafleta (neinteresovanja), taj je za svjetlo slijep,
takav je omotan sumnjama i fantazijama i to ga sputava,
i sa tako skromnim znanjem ne stiže se do otkrića tajni.
"Nego ona zablistaju u srcima koja su osvijetljena,
pojavljuju se neposredno, dobivanjem božanskih otkrića".*
- 55 *Izbaci iz srca prljavštinu da u njemu zablista Istina,
u svakom atomu će se pojaviti i zasjati svjetlo Božje,
sve drugo osim Boga treba odstraniti iz hrama srca.
"Njima odgovara srce koje bude prazno od drugih slika,
ove pameti do njih ne dopiru, bio taj običan čovjek ili obrazovan".*
- 56 *Iz Božje Matične knjige svakog časa poput kiše padaju darovi,
iz Mora čistine pristizu u srce svakog časa također darovi,
i iz ljubavnih napitaka svakog se trenutka pojavljuju darovi.
"Iz oblaka Božje dobrote padaju kao kiša njegovi darovi,
ali, gdje su srca, čista kao sadeš, da ih prime? !"*
- 57 *U čistoći srca spoznaćeš stanja ljudi čista srca (Ehli-Dil),
iskoči iz nizina, i odmah raširi krila da se uzdigneš na visine,
dobićeš na dar Božju pomoć za put uzdizanja do vječnosti.
"Uzdigni se u visoki svijet, naći ćeš stanja savršenih,
nemoj uspoređivati stanja muževa sa stanjima žena".*
- 58 *Božja knjiga upućuje te pravom putu Božjem,
spoznajom Boga, tvoja duša i srce zaslužiće vječnost,
vidjeli ste šta je spoznaja, ona veseli sve duhovne velikane.
"Da vidiš i da saznaš, tebe je Bog za to stvorio,
svoj vid učini bistrim da vidiš u srcu dragog Boga".*
- 59 *Nikada ne stoj, nego uvijek traži Dragoga Boga,
svjetlo ljubavi je omotalo (obuzelo) Istok i Zapad i daje im svoj plam,
ako se utapaš u taj žar, predaješ srce i dušu.*

*"Ostavi ljubav za drugim stvarima i traži samo Njega,
strasti i đavole treba izbaciti iz srca, gdje treba da se pojavi On".*

- 60 *Kad se srcu na ovome svijetu pokaže Riznica ljubavi,
postaće ogledalo koje odsijeva,
oči će vidjeti Božiju knjigu gledajući Istiniti svijet.
"Svako stvorenje koje služi za vezu Istinitom,
predstavlja za stvorenja dokazani dokumenat Istinitog".*
- 61 *Pazi, ne oponašaj svakoga, ne slijedi slijepo,
svaki kamen nemoj smatrati draguljem,
govor evlija ukazuje na Jednoga, ne budi razrok (šašijast).
"Njihove glave spavaju na strani Božanstva,
ako na njih baciš kamen, učinićeš zlo i neprijateljstvo".*
- 62 *"Tvoje žudnje i prohtjevi" svakog časa udaljavaju te od svjetla Istinitog,
"Ti ne znaš" šta je mislio Mensur kad je rekao "Ja sam Istina Istina",
ovu tajnu ne može shvatiti neuki, za to pitaj samo znanog.
"Slike ovog prolaznog svijeta učine te oholim,
pa ljudima pripisuješ nevjerstvo i nepokoravanje".*
- 63 *Zaista, evlije su našli najviše carstvo,
sa potpunim nijekanjem (sebe) oni su se prikučiti vječnom postojanju,
ali na tvojim očima postoji zastor nehata (gaflet).
"Onima koji su u Svijetu Jedinstva postigli blizinu Istini,
rekli su: raskolnik, bezvjerac ili krivovjerac".*
- 64 *Na tvoju glavu kamen bačeni otvara ranu,
nemaš čistog napitka, srce ti je pokrila hrđa gafleta (nemar),
a ko se napije pića ljubavi, njegovo srce neće osjećati tegobu,
"Onom srcu koje je za dar Božji dobilo boju Jedinstva,
ako mu popiješ krvi, zubi će ti osjetiti, da je to meso otrovno".*
- 65 *Ako ne dosegneš do saznanja tajni, otići ćeš u nijekanje,
ako na srcu otvoriš ranu, tvojoj bolesti lijeka nema,
trn je rasporio skut, upašćeš u fantazije i misli.
"Ako se povedeš zad drugima i počneš napadati odabranike,
sam sebe ćeš baciti u vatru, što se na njih nabacuješ".*
- 66 *Ako postojanje Jedinog ne budeš tvrdio (vjerovao) istinski,
ako ne budeš uvjeren da je Svemir ogledalo moći Božje,
znaj, da te teorisanje (prividno bavljenje), neće dovesti do uvjerenja
"S lošim mislima, zar može srce postići Istinu? Ne, to je daleko,
s takvim očima tvoja duša ne može vidjeti lice Drage (Boga)".*
- 67 *Nije svakom dato da za dar Božji dobije spoznaju,
ko u tmini svoje prirode bude pod pritiskom strasti,
zar takav može dobiti ulaznicu u perivoje Istinitog?!*

*"Zapečaćeno srce kako i može naći trag ljubavi Božje,
kad ga sa svih strana okružuje neprijateljstvo strasti".*

- 68 *Ulaz u Dvorac Jedinstva dobije se kao Dar od Boga,
Svjetlo Milosti uvijek pada na srca ljudi od Istine,
Užitak viđenja Istine je uspjeh (postignuti cilj).
"Stanja savršenih ne postižu se preko igrarija,
nije to ni žensko igranje, a ni dječja igra".*
- 69 *Prema svemu drugom, osim Boga, oni su stavili zid (kineski)
kao Aleksandar (Veliki),
oni se klanjaju Bogu kome se upućuju molitve,
a ne džamiji gdje se obavlja molitva,
našli su mjesto u ložama Dvorca istinito-iskrenih (kod Gospodara).
"Osim približavanja Bogu oni nemaju druge želje na ovom svijetu,
onosvjetske hurije im i ne prolaze kroz glavu".*
- 70 *O, sufijo, imaš li u namjeri (nijet) iskrenost,
pazi se, nemoj misliti da se može pobjeći od obaveze iskrenosti,
da se povučeš u samoću.
O, sufijo, Gospodar Bog ne želi drugo osim iskrenost i istinitost.
"Želja za solufima, benovima i hurijama, dođe sofiji i u halvetu (osami),
jadnik on, kad će uspjeti da se sabere i koncentriše".*
- 71 *Prošli su utapanje (sebe) i stigli u carstvo vječnosti,
ostavili su oba svijeta i došli u Čistinu Blizine,
sa velikom željom ušli su u Dvorac Vuslet (Vuslet stupanj).
"Savršeni su prošli šareni svijet mnoštva i stigli u predjel Jedinstva,
smirenost i bliskost Istini, iz domovine vječnosti, oni su zaposjeli".*
- 72 *Sa ovom pameću i razborom njihov položaj se ne može shvatiti,
čistoća želje i ljubav za Istinom, to je imovina njihovih srca,
u atributima Istinitog oni su utopili svoje biće, svojstva i djela.
"Oni izgaraju u vatri ljubavi, prazni od svega drugog,
u tom dertu, na godine, proljevaju krvave suze".*
- 73 *Njihova nutrina je svjetlo dara Istine i more značenja,
riječi su im, za ljude srca, kao drugi Kur'an,
oni su kao plohe, a lica su im crtež Seb-ul-Mesani (7 znakova).
"Sebe i svoje postojanje utopili su u postojanje Istinitog,
Ne, nema njihova postojanja, to je samo vizija — Hejula".*
- 74 *Na buraku ljubavi oni se uzdižu u nebesa do Arša Božjeg,
njihova čista srca, postala su ogledala Božja,
blijesak sa srca (Nur) pojavljuje se u njihovim očima kao dar.
"Pogledi im ne padaju na drugo, ni srcem ni dušom,
u postojanju Istinitog oni nemaju ni imena ni važnosti".*

- 75 *Postojanje Jedinog znaju (vjeruju) iznad svega drugog što postoji,
sa okom koje vidi Jednoga, svugdje vide Obožavanog (Boga),
Osvjedočenom u Istinitog svjedoči svako mjesto da postoji Istiniti.
"Daju glavu i dušu da stignu na željeno mjesto,
veliki trg Jedinstva Istine pun krcat raznih tajni".*
- 76 *Izabranici ljudskog roda (Zubdei-Adem) djeluju sa Božjim svojstvima,
pa kako da njima bude zabranjen prilaz tajnama Božjim.
Arif (gnostik), on je na ovome svijetu burak ljubavi uvijek.
"Na putu istine jedan čovjek je njima obadva svijeta,
ako goniš konja prema onom trgu, budi s njim, jer oni su konjanici".*
- 77 *Ilmi Ledun nije znanje koje se postiže trudom (školom),
to je svjetlo Istinitog koje dovodi do tajni Božjih.
Ovakovi nisu obični predavači (prenosioci) znanja.
"Oni postižu znanja otkrićem (kešf) i nadahnućem (tedželli),
teoretički to ne mogu dobiti jer oni samo pretpostavljaju i sanjare".*
- 78 *Oni koji su postigli na ovome svijetu i jedno drugo razumijevanje,
njih ne zadovoljava suha riječ običnih učenjaka,
koji su sigurni u svom stavu (znanju), ne idu ni blizu sumnjama (vehm).
"Srca savršenih okrenuta su i streme prema tom uzvišenom znanju,
te tajne im se otkriju kad stigne za to naređenje od Istinitog".*
- 79 *Oni su u beskrajnom užitku na prijestolju Veličanstva,
našli su čistoću i sjaj u Dvorcu Moćnog Gospodara.
Dragulje spoznaja su dobili iz riznica Jedinstva,
"Prema veličini gospodovanja (Rububijet) oni stoje strogo pokorno (Ubudijet),
iskazuju svoje robovanje, jer tako je potpisano u Božjoj odluci".*
- 80 *Ko vidi spoznaje iz riznica, ostaje zapanjen, bez daha,
brod njegova čistog srca zatrepti kad stigne u more,
povadi dragulje saznanja i uroni u riznice mudrosti.
"Kad se u dvorcu Jedinstva osvjedoči o slasti užitka,
taj jedan časak ne bi dao za sve ovozemaljsko carstvo".*
- 81 *Oni koji očima Istine gledaju Dvorac Moći,
oni koji su sa svjetlom srca stigli i gledaju Blizinu Veličanstva
i iza zastora stvari uživaju na Stupnju Blizine.
"Iza zavjese Mnoštva, ko bude gledao ljepotu Jedinstva,
njegove oči neće vidjeti ni likove ni boje".*
- 82 *Kad se zablista ljepota Božjeg Veličanstva,
tada se istodobno pojavi i osjeti i Visoka Blizina,
srcu bude darovan stupanj Ev Edna (Još bliže od dvije trepavice).
"Zapanji se i zanese, što pamet ne može ni da shvati,
to možeš i ti doživjeti, kad se odbaci ovaj zatvorski mrak".*

- 83 *Ko sunce u srcu svijetli svakog časa ašikova ljubav,
iza granice (opsega) vida oko će opaziti odbljesak,
a u srcu će se osjetiti naročiti užitek ljubavi (prema Bogu).
"Ovako ovim stvorenim očima ne može se, na kraju, ni vidjeti Istina,
kad Njegov uzvišeni bljesak spali sve što je stvoreno (postalo na zemlji)".*
- 84 *"Zar ove oči mogu vidjeti Svjetlost Tvog Lica potpuno,
On je Jedan, nikakav pogled ne može Ga vidjeti ni približno (slično),
moć našeg umovanja ne može shvatiti Svetost Uzvišenog Tvorca.
"Suštinu onog prijestolja ne mogu da pojme ove kratke pameti,
krila im sagore zrake iz svjetla riječi kojim slavimo Boga".*
- 85 *Na ovome svijetu samo je čovjek shvatio (saznao) tajnu Božju,
njega je Bog stvorio kao jedinstven urnek (model),
to je čisto srce i najsajnije ogledalo za Lice Božje.
"Bog hoće čisto srce, da tamo bude žarište znanja,
gdje će se pojaviti ljepota, koja će premašiti svemir i vrijeme".*
- 86 *"Napojio ih je njihov Gospodar", to piše na čašama,
srca puna veselja, a čaše sjajne kao mjesečina,
napajaju se, osjećaju milje, svi takvi velikani.
"Ako želiš da svoje srce napojiš šerbetom iz Jedinstva,
to se pije iz ruke Muhammedove, šerbe užitka i zanosa".*
- 87 *Tajna "Svugdje je Lice Božje" ogleda se u svim stvarima,
"Bog je početak" i "Bog je svršetak" vidi se i svjedoči u svemu,
drugo ništa i ne postoji, On je Jasan, On je Skriven.
"Ako dušom budeš gledao ljepotu Jedinstva,
vidjećeš u pojavi Muhameda to lijepo lice".*
- 88 *Jer On je ishodište (pojava) svjetla, blistavih darova Božjih,
on je izvor mora tajni koja nas zapanjuju,
on (Muhamed) je skup pojava značenja različitih imena.
"Jer on je prizor za sve, i za pojave iz Skupa Bića i skupa Imena Bića,
Božansko svjetlo pada na zemlju i prosipa se preko Muhammeda".*
- 89 *Gledaj danas i za Muhammedovim svjetlom koračaj,
pa ćeš dostići najveći stupanj vrlina i vrednota,
vidjećeš preko Muhammeda svjetlo i sjaj od Istinitog.
"Preko darova od Muhammeda postiže se vječni život danas,
a ne da tražiš drugovanje s Hidrom i napitke Abu-hajaj vode".*
- 90 *Svi zaljubljeni rone suze ljubavi,
žele i mole da vide njegovo veselo lice (Muhammedovo),
srca im žedna žude da stignu do vode vječnog života.
"Svi savršeni su svoje glave položili na njegov prag,
a to su još ranije učinili pejgamberi i njegovi carevi".*

- 91 *Izađi iz žudnji čovjeka i budi postojan u svojstvima Istinitog,
naći ćeš prijestolje saznanja i prikućićeš se Bogu,
bićeš sa velikom ljubavlju (ašk) opijen u moru tajni.
"Ako si se zaista dušom odlučio za predjele Jedinstva,
izbaci iz srca kojekakve slike i ne ostavi ni traga svome postojanju".*
- 92 *Postići ćeš sa česticama svoga postojanja sjaj mjeseca,
tvoje srce puno ljubavi kao mjesečina će kružiti u čistini ljepote,
u kući srca tvog nek ne bude ni jedan trn druge čežnje osim Boga,
"Putnik na ovome putu ne treba da baca svoj pogled nikamo drugdje,
zna kuda ide da dobije božansko otkriće i pridržava se datih obaveza".*
- 93 *Ako želiš spoznati Časni (Sveti) Duh, izađi iz ove tjelesne tjeskobe
i uđi sa savršenom (punom) ljubavi u riznicu Istine,
uzjaši na buraka ljubavi i izdigni se iznad zvijezda.
"Ako želiš visoki svijet, uspinji se sa prijetnim odmaranjima,
ostavi središte stvari i odbaci mračne stožere".*
- 94 *Ako zaželi ptica duše da uđe u rajski ružičnjak Firdevs,
treba da uzleti do perivoja istine i dođe na Svetu kapiju
prema tim prostranstvima ovaj svijet je kao haps (noć).
"Srce hoće da se uspne u vidljive predjele i privlačne sfere,
gdje su sagrađeni dvorci za ljude visokih spoznaja".*
- 95 *Čisto srce, to je mjesto spoznaja Božjih tajni,
u njemu se otvori prozor za primanje Božjih darova,
takav ronilac u Moru Jedinstva našao je najdragocjeniji biser.
"Eto tako, iz riznice Božjeg znanja izašao je jedan dragulj,
ali to nije bio ni morski biser, ni dragi kamen iz Bedahšana".*
- 96 *Ovaj dragulj je "Jedinac" i nadmašio je sve drago kamenje,
ko bude okusio ovu tajnu osjetit će bezgranično zadovoljstvo,
zaljubljenom (ašiku) to je divni dragocjeni ogrtač.
"Taj dragulj je vrijedan da bude u kovan u carske menđuše,
i kad bi ga prodao za svadbu, bio bi na velikom gubitku, jer vrijedi više".*
- 97 *Površina svemira na ovome obzorju postala je tijesna,
pa ako želiš da posmatraš prostranstvo Božijeg prijestolja,
izbaci iz srca i izbriši iz ogledala svaku varku i prevaru.
"Ako sa dragulja srca iskopaš gravure, one druge osim Boga,
u srcu će zasjati na stotine dragulja i žarko blistati".*
- 98 *Znaj da Istiniti napaja ašike svojim pićem,
ali, i ašici poklanjaju Bogu i dušu i svijet,
a kad se ašik posve utopio, onda je u srcu osjetio poseban užitak.
"Idi naprijed s odricanjem svoga postojanja da budeš vječan s Istinom,
da stigneš u dvorac vječnosti, odakle oku nema rastanka".*

- 99 *On je završetak peygambera koji su odraz pojave tajnih znakova,
Njegovo postojanje najbolja je veza i pomoć za sve potrebe,
savršenstvo Njegovih svojstava nema konca ni kraja.
"Neka je Božji blagoslov na ogledalo pojava iz Skupa Bića (Muhammeda),
On je prva pojava savršenstva. On je drugi cilj (poslije Boga)"*
- 100 *On je oličenje savršenih čudi i krasnih svojstava,
dat mu je plemenit govor koji godi sluhu,
neka je blagoslov na one koji su duše davali (za njega).
"Onda, na njegove drugove, rodbinu, ahababe i pristaše,
kod kojih su vjera i nauka našli podršku i oslon".*
- 101 *Od svjetlosti poslanstva, uzeli su svjetlost spoznaja,
vidjeli su kraj sebe munje iz onog svijetlog mjeseca,
zar visoki drugovi nisu zvijezde koje kazuju pravi put.
"Između njih je prvi Ebu Bekir, grad istine i žarulja svjetla,
a onda Omer, grad pravde i čuvar vjere".*
- 102 *Dva oka Ehli Sunneta, dva slavuja, dva časna šejha,
četiri druga, u kući srca četiri stupa,
svaki je ponaosob božanska riznica dragulja Istine.
"Svojom milošću obaspi Bože i Osmanovu dušu,
On je drug peygamberov i oličenje stida i znanja".*
- 103 *U srca baca sjaj (nur) Petoro Ali Abe,
ljubav spram Ali Abe pojačava sjaj i blistanje srca,
poseban je užitek i duši i srcu voljeti Ali Abu.
"Svojim selamom počasti Bože i prvaka Al-Abe,
oličenje vilajeta, jahača Duldula, cara junaka — Aliju".*
- 104 *Zaista, oni su očni vid Miljenika Božjeg,
ljubav spram njih kod ljudi duha i srca, velika je blagodat,
oni su velike zvijezde, na nebu i na zemlji,
"Hasana, Husejna i Fatimu, i duše sviju njih,
ptica Tvoje dobrote Ehli-Bejta i sve druge koji su čisti".*
- 105 *Bože, budi milostiv spram Lutfije, otvori mu riznicu poklona,
otvori mu vrata predjela odakle dolazi Tvoja Milost.
Svi Ashabi nek' budu posrednici za milost Tvoju.
"Sa svojom ljepotom obveseli i duše svih kutbova,
a da u srcima odabranika provre voda susreta s Tobom".*

Rekli smo na početku da je Tahmis proširenje i dopunjavanje stihova. U našem slučaju hadži Omer Lutfi ef. je dopunio Poemu Abdulah ef. Bošnjaka izrečenu u pohvalu Šejh Ekberovog Fususul-hikema. Za bolje razumijevanje Poeme o Fususu donesena su dva objašnjenja, Men'aref dersi od Šejh Selim Sami ef. i Sejri suluk preveden iz Turske enciklopedije (Anali Gazi Husrevbegove biblioteke, knjiga 11-111, Sarajevo, 1974). Kao dopunu tim objašnjenjima predočićemo i Letaifi Ruh, također prema Turskoj enciklopediji.

U pravilnom duhovnom odgoju (suluk, tarik) primjenjuju se uglavnom dva načina, i to, Terbijetun-Nefs (uzgajanje duše) i Tasfijetur-Ruh (čišćenje duše). Prvi način, koji ima 7 stupnjeva (mekam) objašnjen je u Men'aref dersu.

Drugi način teče na liniji srce-duša i ovako se objašnjava:

U fizičkom srcu u prsima je sjedište (centar) Duše. To su Kalb i Ruh. Duša (Ruh) je u nutrini (batin) srca (Kalb). I Ruh ima svoju nutrinu pod nazivom Sirr (Tajna).

I Sirr ima svoju nutrinu Sirrus-Sirr (Tajna tajne). Sirrus-Sirr ima svoju nutrinu koja se naziva Hafij ili Hafi (Skrivenost). I Hafij ima svoju nutrinu pod imenom ahfa (Jače sakrivanje). To sakrivanje je Božija stvar — Emr. (Pitaju te o duši /Ruh/, reci "duša je stvar moga Gospodara" a vama je dato vrlo malo znanja o tom. Kur'an, Isra, 85). Pamet zavidi duši na njoj sakrivenosti (Mevlana Dželaluddin Rumi).

Srce i duša sa nutrinama nose zajedničko ime "finese duše — Letaifur-Ruh". Oni imaju svoja mjesta u prsima i raspoznaju se po finim signalima — Letaif (latife), Ahfa daje znakove u sredini prsa, Hafij na desnoj strani, Sirr i Sirrus-Sirr na lijevoj strani, Ruh ispod desne sise i Kalb (srce) ispod lijeve sise. Retaifur-Ruh je u uskoj vezi sa mogućim centrom.

Ljubav prema Bogu leži u srcu. U srcu leži i vjerovanje u Boga (iman) i nijekanje postojanja Boga (kufr). I dobrota i zloća leže u srcu. Bolesno srce treba liječiti, fizički preko liječnika, a duhovno preko učitelja — muršida.

PREVOD ILAHIJE O BOLESNOM SRCU

1. *Na srcu si bolestan,
l'jek je tebi potreban,
dodji, uđi u ovaj
dragog Boga dūlistan.* ¹⁾

2. *Mudri Lokman* ²⁾ *ovdje je,
Abi hajat* ³⁾ *ovdje je,
kol'ko Hizra v'jek mu je
ko kap aška popije.*

4. *Ne zarađuj haram mal,
ostavićeš i halal,
da si bogat ko Karun,* ⁶⁾ *umrijećeš, osta mal.*

3. *Šah Edhem* ⁵⁾ *je car bio,
kap aška je popio,
muršida je našao
sa carstvom se rastao.*

1) ružičnjak, 2) mudrac, vjernik iz vremena Davud pejgambera, 3) vrelo besmrtnosti, 4) evlija iz vremena Musa pejgambera, 5) princ Ibrahim iz Belha.

5. *Za halal će pitati,
za haram ćeš gorjeti,
bol i tuga golema
džehenemskog plamena.*

6. *Ašik srca bolesna,
nek' o ašku ovo zna,
ljubav Božja skuplja je
i od glave s ramena.*

7. *Moj Selime, zar misliš,
da se može bit derviš,
samo ime nositi,
ako dobra ne činiš.*

SUMMARY

Omer Lutfi efendi Pačarizi, a Melami sheik of Prizren (1870-1928), wrote Tahmis on Abdulah efendi Bošnjak 's Kasida in praise of Fususul-hikem and on Gazele of Arif Hikmetbey Rizvanbegović from Stolac in Hercegovina. Tahmis means a supplement of two one's alien verses with three one's own verses (bejts). Three new verses may be added in front of two basic verses or between them. They have the identical rhyme and logical link with two basic verses.

Dr. Nimetulah Hafiz, the assistant professor at the Faculty of Philology in Priština, classified the literary work of Omer Lutfi in 6 groups and listed 59 of his works, but Kasida and Gazels were not known to him.

In these Tahmises Haji Omer Lutfi efendi added his verses in front of basic verses, in Kasida he added 315 and in Gazele 765 verses. Tahmis on Kasida is translated in the Serbo Croat language.

After the translation, for the sake of better understanding, are presented Finesses of the soul (Letaifur-Ruhi) and the translation of the poem about the sick heart from a Tesavuf poet Selim Sami efendi Kaderi Sheik of Vučitrna.

6) veliki bogataš, rođak Musa pejgambera, 7) autor Ilahije Hadži Šejh Selim Sami ef. iz Vučitrna.